ILUSTROWANE WIADOMOŚCI FILATELISTYCZNE

Nr 94 Lipiec Rok IX

NOWOŚCI I OKAZJE

Ostatnie wydania

FRANCJA

Merkury, 1, 2, 30, 40, 60, 70 c 6 w. * —.50
Ceres, 2, 2.25, 2.50, 3 fr. 4 w. * 2.20
Pokojowe 90 c, 1.40 fr. 2 w. * —.55
Dobroczynne 4 w. * 1.20
Na dzieci 1 w. * .30
Matka z dzieck. 2 w. * —.75
Eiffel 90 + 50 c. 1 w. * —.35
Strassburg, 500-cie 1 w. * —.20
Verdun 90 c. 1 w. * —.25
150-cie Rew. Franc. 1 w. * —25
100 lecie Fotografii 1 w * —.55
Wystawa w Liege 1 w. * —.55

zwracamy uwagę na nasze **niskie ceny** nowości

CZECHOSŁOWACJA
Lotnicze 30 hal, napis CESKO-SLOVENSKO 1 w. * - .20

SŁOWACJA Gazetowe z przedrukiem 9 w. * 3.50

ROSJA
Lotniczki 3 w. ◎ —.90
Wystawa New York 2 w. ◎ —.65
Moskwa 7 w. ◎ 2.40

LITWA
Koszykówka 3 w. * 1 95

7000 tylko
EUROPA
w 7 zeszytach
ładny wybór
Cena tylko 255,—

ZESTAWIENIA

ZNACZKÓW CAŁEGO ŚWIATA

500	rozmaitych	1,80
1000	"	4,80
2000	"	13,50
3000	"	25,50
5000	"	105,—

1111

całego świata każdy inny.
Specjalne zestawienie
cena tylko zł 10.—
+ porto zł 0.80

Tylko do 30. 7. 39.

1921. Wydanie władz powstańczych na Górn. Śląsku tzw. znaczki **KORFANTEGO** po cenach **zniżonych** kpl. seria 7 sztuk nieząbk. 10, 20, 30, 40, 50, 60 fen., 1 Mk *
zamiast zł 8.90 tylko 6.—
Mała seria 5 sztuk nieząbk. 10, 20, 30, 40, 60 fen *
zamiast zł 3.90 tylko 2.50
Wszystkie znaczki w czworoblokach ceny jak za 4 pojedyńcze egzemplarze.
Tylko do 30. VII. 1939

WITKOWSKIEGO CENNIK GŁÓWNY 1939

Znaczków i przyborów filatelistycznych **25 groszy** franco

NAJWIĘKSZE PRZEDSIĘBIORSTWO BRANŻY FILATELISTYCZNEJ W POLSCE
DOM FILATELISTYCZNY JAN WITKOWSKI
POZNAŃ I., AL. MARCINKOWSKIEO 7 — TEL. 27-81

SPRZEDAŻ POSEZONOWA po cenach zniżonych

Na ceny podane na tej stronie udzielamy 5%, przy zakupie ponad 10.— zł. 10% rabatu
Ważne od 1 — 31. VII. 1939

Anglia
1937 Edward VII 4 w * 1.10

1937 Koronac. 1 w. 1,5d * -.30
dto 4 szt. w czworobloku . . . * 1,20
1937 Koronacyjne dla 45 kolonij 135 w * 40.-
dto seria reprezentacyjna 45 w * 9.50
1935 Srebrny Jub. 4 w ⊙ —.80

Austria
1935 Dzień Matki 1 w ⊙ —.40
1937 Noworoczne 2 w * —.55
" " ⊙ —.40

Belgia
1937 Dzień znaczka pocztowego 1 w * 1.75

Bułgaria

1938 Gospodarcze, piękne rys.
Róże 2 w * —.60
Kłosy i Kury 4 w * —.30
Winogrona 2 w * —.75
Tabaka 2 w * 2.50

Dania
1935 Andersen 6 w ⊙ —.35
1936 Thule 25 öre 1 w ⊙ —.50

Finlandia
1938 Żołnierz front. 1 w * —.70

Francja
1937 Dobroczynne 5 w * 1.35
1937 Pexip. blok * 6.75
1937 dto ⊙ 9.75
1938 Kat. w Reims. 1 w * —.30
1938 Curie-Skłod. 1 w * —.65

Hiszpania
1931 Kongres panameryk. oficial 9 w * 2.75
1937 Viva Franco-blok * —.95
10 bloczków * 7.50

Holandia
1937 Harcerskie . 3 w ⊙ —,50

Jugosławia
1937 Zefib. blok . * 4,—
1937 dto . . ⊙ 5,—

1937 Zefib. na liście 6,—

Łotwa
1938 Fundusz bud.-bl. * 3,50
1038 20-ie Niepodl. 7 w * 2,35

Niemcy
1919 Zgrom. Nar. 4 w ⊙ —,20
1921 Prowizoria 4 w ⊙ —,35
1922 Wyst. Monach 6 w * —,70
1923 Pomoc Nadr. 3 w * 1,—
1934 Lotnicze 11 w ⊙ 7,85
1934 Saara 2 w * —,60
1934 dto 2 w ⊙ —,10
1934 Norymberga 2 w * —,60
1934 dto 2 w ⊙ —,10

Niemcy
1934 Żałobne 6 w ⊙ —,65
1935 Powrót Saary 4 w ⊙ —,65
1935 Gł. Żołnierza 2 w * —,65
1935 Zawody 2 w * —,50
1935 Muzycy 3 w ⊙ —,40
1935 Kolejowe 4 w * 1,50
1935 dto 4 w ⊙ —,55
1935 Młodz. hitler. 2 w * —,65
1935 Norymberga 2 w * —,45
1935 dto 2 w ⊙ —,10
1936 Lufthansa 1 w ⊙ —,15
1936 Benz 2 w * —,45
1936 dto 2 w ⊙ —,15
1936 Guericke 1 w * —,20
1936 dto 1 w ⊙ —,15
1936 Kongres miast 4 w * —,95
1936 dto 4 w ⊙ —,40
1936 Brun. wstęga bl. * 1,75
1936 Kon. w Ham. 2 w * —,45
1936 dto ⊙ —,30
1936 Olmp. 2 bloki * 5,50
1936 Pom. Zimowa 9 w * 3,—
1936 dto ⊙ 2,70
1937 Obr. powietrz. 3 w * —,45
1937 Hitler. bl. nieząbk. * 3,—
1937 Brunatna wstęga z przedr., blok * 5,—
1937 Okręty 9 w * 3,25
1938 Brun. wstęga 1 w * 3,25
1938 Teatr 2 w * —,45
1938 Zeppeliny 2 w ⊙ —,85
1938 Wrocław 4 w ⊙ —,40
1938 Wyb. w Sudet. 2 w * —,45
1938 Pom. zimowa 9 w *⊙ 3,15
1939 Wystawa Sam. 3 w * 1.85
dto z kas. specj. 3 w ⊙ 2.—
1939 Nürburgrennen 3 w * 1.85
Hitler brunatny 9 + 16 fen 1 w * — 50
Wyst. Og odn. 2 w * —.50

Okazja! Niemcy 2 bloczki olimpijskie z kasownikami Olimpiady szachowej tylko 9.—

Olimpiada 1936 r w Berlinie, 8 wartości na oryg. liście **z datą otwarcia** (RZADKIE) zł. 5,—

Korzystaj z niepowracającej okazji taniego zakupu

ILUSTROWANE WIADOMOŚCI FILATELISTYCZNE

MIESIĘCZNIK

POŚWIĘCONY SPRAWOM FILATELISTYKI

(ukazuje się co miesiąc za wyjątkiem miesięcy letnich)

Prenumerata: Kwartalna 1.50, półroczna 2.75, roczna 5.50, zagranicą cały rok zł 7.—

Wszelkie wpłaty za prenumeratę należy uiszczać zapomocą pocztowych przekazów rozliczeniowych z dopiskiem: ADMINISTRACJA „IL. WIAD. FIL." — kartoteka Nr 80

Korespondencję dotyczącą Redakcji i Administracjii „IL. WIAD. FIL." należy nadsyłać oddzielnie. Rękopisów nie zwracamy. — Artykułów nie honorujemy.

Nr 94 LIPIEC 1939 ROK IX

JAN STANISŁAW SAWICKI — Gdynia.

Poczta Polska w Gdańsku.

A. Okres przedfilatelistyczny.

Za panowania króla Jana Kazimierza w r. 1654 został wydany patent pocztmistrza Franciszkowi de Gratte i urządzony urząd pocztowy w domu przy Langermarkt (obecnie nr 21). Stanowisko pocztmistrza było częściowo dziedziczne, a częściowo z nominacji burmistrza, zaakceptowanej przez kancelarię króla.

Pierwszy rozbiór Polski w r. 1773 i odpadnięcie Gdańska na rzecz Prus, spowodował likwidację i zamknięcie tego urzędu, którego ostatnim pocztmistrzem był Antoni Sartorius. Dopiero niepodległa Polska upomniała się o prastare swoje prawa do poczty w Gdańsku.

B. Zagadnienie polityczno-prawne.

Traktat Wersalski z 1919 r. zawarty między Niemcami a Koalicją w art. 104 dał Polsce prawo swobodnego dostępu do morza i korzystania z Gdańska jako portu, oraz przewidział umowę między Polską a władzami W. M. Gdańska między innymi w sprawie urządzeń portowych. W oparciu o art. 104 Traktatu Wersalskiego został zawarty w Paryżu dnia 9 listopada 1920 r. układ zwany Konwencją Paryską, który określił treść oraz zakres tych urządzeń, a mianowicie:

„Polska posiada prawo w porcie gdańskim, celem bezpośredniego połączenia z Polską urządzić służbę pocztową, telegraficzną i telefoniczną. Służba ta rozciąga się na połączenia pocztowo-telegraficzne pomiędzy Polską a zagranicą przez port Gdańsk, oraz pomiędzy Polską a portem Gdańsk".

Dla dopełnienia tych postanowień została zawarta dnia 24 października 1921 r. w Warszawie umowa t. zw. Konwencja Warszawska, która w art. 149 do 168 ustaliła niezależność poczty polskiej w Gdańsku, tak pod względem urządzeń technicznych, personelu, jak również przepisów.

Ustalenie jednak w praktyce tych rzeczy natrafiało na trudności i powstały w tym względzie trzy punkty sporne o rozstrzygnięcie których zwrócono się do Wysokiego Komisarza Ligi Narodów Mac Donell'a. Do tych punktów spornych należały:

1) interpretacja słowa „bezpośredni" z art. 29 Umowy Paryskiej,
2) określenie terytorium w W. M. Gdańsku poza portem, które miała obsługiwać poczta polska,
3) obowiązek władz Gdańska co do dostarczenia pomieszczeń i t. d. poczcie polskiej.

Rozstrzygnięcie Ligi Narodów w Genewie z 25 V. 1922 r. ustaliło, że:

1) polski urząd pocztowy w Gdańsku będzie posiadał bezpośrednie połączenie z urzędami w Polsce,
2) Poczta Polska w Gdańsku będzie obsługiwała terytorium w pobliżu portu,
3) władze W. M. Gdańska obowiązane są dostarczyć w pobliżu portu odpowiedni budynek dla poczty i telegrafu, przyczem Polska ma prawo kupna i dzierżawy innych budynków w porcie na potrzeby poczty.

Niedomówienie w określeniu „w pobliżu portu" spowodowało z początkiem 1925 r. konflikt, który dał asumpt hakatystom niemieckim do wystąpień antypolskich, zwracania listów adresowanych „Gdańsk" zamiast „Danzig", zamalowania polskich skrzynek pocztowych i t. d. Na rozstrzygnięcie Wysokiego Komisarza Ligi Narodów, Polska odwołała się do Ligi Narodów, która po zasięgnięciu opinii międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w Hadze rozstrzygnęła zatarg na XXXV posiedzeniu z 19 września 1925 r. Przez specjalną komisję została ustalona t. zw. „Zielona Granica", to jest pas obejmujący cały port oraz część miasta Gdańska, w obrębie którego Poczta Polska może spełniać swoje czynności.

C. Rozwój Poczty Polskiej w Gdańsku.

Na podstawie prowizorycznego porozumienia między Polską a władzami W. M. Gdańska został uruchomiony 22 kwietnia 1920 r. pierwszy polski urząd pocztowy p. n. Urząd Ekspedycji Pocztowej, którego nazwę dnia 11 stycznia 1922 r. zmieniono w Gdańsku na Polski Urząd Pocztowy nr 1.

Urząd ten mieścił się początkowo w skromnym budynku na Holmie. Czynnością Urzędu Ekspedycji, a następnie Polskiego Urzędu Pocztowego było przyjmowanie paczek nadchodzących z zagranicy (przeważnie dary amerykańskie), oraz wysyłanie paczek drogą morską zagranicę jak również worków z pocztą.

Paczki i worki z listami nadchodziły statkami i były odbierane na podstawie t. zw. WAY BILL — (Certyficate of delivery) (rys. 1) i nadawane następnie do kraju.

Listy były ekspediowane do kraju w workach, natomiast paczki były nadawane do poszczególnych odbiorców.

Do nadawania paczek posługiwano się początkowo rekwizytami austriackimi i niemieckimi (rys. 2 i 3), a dopiero od 1923 r. polskimi przekazami pocztowymi (rys. 5). Przesyłki pobraniowe przesyłano wraz z tak zw. kartami należytościowymi (rys. 6).

Dnia 18 kwietnia 1923 r. został uruchomiony, na podstawie umowy specjalnej między Polską a W. M. Gdańskiem, Polski Urząd Pocztowy nr 2 na Głównym Dworcu Kolejowym.

Urząd ten pośredniczył między Polskim Urzędem Pocztowym nr 1 w Nowym Porcie a krajowymi urzędami pocztowymi oraz ambulansami pocztowymi w pociągach przejeżdzających przez terytorium W. M. Gdańska.

Obsługę telegraficzną sprawowała t. zw. Stacja Hughesa, mieszcząca się w gmachu Komisariatu Generalnego R. P. przy ul. Neugarten (rys. 4).

Urzędy pocztowe nr 1 i 2 nie były dostępne dla publiczności. Dopiero dnia 5 stycznia 1925 r. zostaje oddany na usługi publiczności, po uroczystym poświęceniu Polski Urząd Pocztowy nr 3, mieszczący się w obszernym budynku przy pl. Heveliusa.

W dniu tym zostały wydane pierwsze znaczki z przedrukiem „Port Gdańsk" na znaczkach opłaty wydania 1924 r.

Polski Urząd Pocztowo-Telegraficzny nr 3 stopniowo przejął wszelkie prace wschodzące w zakres poczty t. j. ekspedycję listów, depesz, przekazów,

paczek i t. d., pozostawiając Urzędowi Pocztowemu nr 1 w Nowym Porcie wyłącznie ekspedycję paczek, a Urzędowi Pocztowemu nr 2 na Dworcu Kolejowym pośrednictwo między ambulansami pocztowymi i obsługę niektórych skrzynek pocztowych.

Dnia 30 czerwca 1925 r. Urząd Pocztowy nr 1 w Nowym Porcie został przeniesiony do budynku emigracyjnego w Wisłoujściu.

Dnia 21 lipca 1926 r. zmieniono nazwę Urzędu Pocztowego nr 1 na 3, a Urząd Pocztowo-Telegraficzny przy placu Heveliusa otrzymał nazwę Urzędu nr 1, co pozostało do chwili obecnej.

W gmachu przy pl. Heveliusa mieści się również Dyrekcja Poczt i Telegrafów.

W roku 1927 został wykończony nowy budynek w Nowym Porcie — Schellmühl na gruncie wydzierżawionym od Rady Portu i przeniesiono tam Urząd Pocztowy nr 3.

Prof. STAN. MIKSTEIN — Kraków.

Dopłatny znaczek krajowego urzędu przesyłkowego 10. armii niemieckiej na wschodnich ziemiach Polski.

W poprzednim numerze „Ilustr. Wiad. Filat.“, opisując szczegółowo opłatne znaczki z terenu okupacji 10. armii niemieckiej, nadmieniłem tylko o znaczku dopłatnym, że powstał przez przedrukowanie ręcznym stempel-

kiem ze znaczka opłatnego za 30 fen. Obecnie, uzyskawszy taki znaczek pozwalam sobie podać go w załączonej reprodukcji oraz szczegółowe cechy jego nadruku.

Znaczki dopłatne otrzymano ze znaczków opłatnych po 30 fen., opatrując je ręcznym nadrukiem literami rosyjskimi „Za dostawku (40 k.) Upłaczeno“ w trzech wierszach, pomiędzy którymi znajdują się dwie linie przekreślające poprzedni tekst wydrukowany na znaczku.

Szczegółowe wymiary nadruku są następujące:

Wysokość litery „Z“ wyrazu „Za“	3 mm
Wysokość pozostałych liter pierwszego wiersza	2 mm
Odległość między pierwszym wierszem a pierwszą kreską . . .	1,2 mm
Grubość pierwszej kreski	3 mm
Odległość między pierwszą kreską a cyfrą „40“	0,5 mm
Wysokość cyfry „40“	3 mm
Odległość między cyfrą „40“ a drugą kreską	1,0 mm
Grubość drugiej kreski	3 mm
Odległość między drugą kreską a trzecim wierszem „Upłaczeno“ .	1 mm
Wysokość liter trzeciego wiersza	3 mm
Wysokość całego nadruku z uwzględnieniem wystającej ku dołowi litery „Y“ (U) trzeciego wiersza	18,5 mm

Długość poszczególnych wierszy wynosi: pierwszego wiersza — 23,5 mm, drugiego wiersza wraz z kropką — 11 mm, a trzeciego — 28,5 mm. Długość obu kresek jest jednakowa wynosząca po 31 mm.

Bardzo charakterystycznymi cechami tego nadruku są niedobicia w kreskach, występujące również w reprodukcji tego znaczka, podanej w Berliner Briefmarken-Zeitung.

Według relacyj tego pisma, zamierzonem było również wydanie znaczka dopłatnego za 20 kop. na kartki, co jednak nie doszło do skutku z powodu zawieszenia broni i ewakuacji okupowanego terenu. Katalog Michla 1939 podaje w uwadze na str. 189, że takim samym nadrukiem miano opatrzeć także i znaczki opłatne po 60 kop., które jednak nie dostały się już do obiegu. Tych znaczków jednak nie widziałem, jak również podanej wersji nie byłem w stanie sprawdzić.

Okolicznościowe kasowniki

W dniu 28 maja br. odbyły się zawody balonów wolnych o puchar im. płk. Wańkowicza. Balony biorące udział w zawodach zabrały ze sobą pocztę do przewozu, którą oddały w najbliższym urzędzie pocztowym od miejsca lądowania do dalszego przewozu normalną drogą. Przesyłki takie zaopatrzone są czterowierszowym stemplem „PRZEWIEZIONO BALONEM W CZASIE XI KRAJOWYCH ZAWODÓW BALONÓW WOLNYCH O PUCHAR im. płk. A. WAŃKOWICZA". Znaczki kasowano stemplem pocztwoym „MOŚCICE", a niezależnie od tego na każdej z takich przesyłek znajduje się stempel urzędu będącego najbliżej od miejsca lądowania. I tak na podstawie posiadanego materiału poszczególne balony lądowały jak następuje:

„Gryf" — Łupków
„Legionowo" — Ustrzyki Dolne
„Lublin" — Turka nad Stryjem
„Łódź" — Tarnawka Sanocka
„Katowice" — Łupków
„Mazowsze" — Komańcza
„Mościce" — Zagórze 2
„Mestwin" — Dukla
„Pomorze" — Sanok 1
„Poznań" — Ustianowa
„Sanok" — Łukowo
„Syrena" — Szczawno
„Wisła" — Sanok 1

Poza tym przesyłki posiadają jeszcze stempel z nazwą tego balonu, ktorym były przewiezione.

Z okazji 20-lecia polskiej komunikacji lotniczej używano w Warszawie specjalnego sempla pamiątkowego w kształcie prostokąta ze ściętymi rogami na tle gałązek laurowych. Tuż nad prostokątem znajduje się sylwetka samolotu, a pod prostokątem napis „WARSZAWA". Pole prostokąta wypełnione jest czterowierszowym napisem: „1919 ✲ 1939 XX LECIE POLSKIEJ KOMUNIKACJI LOTNICZEJ 14—16 ✲ VI ✲ 1939". Powyższego stempla używano obok normalnego kasownika pocztowego.

Pierwszy lot inaugurujący linii lotniczej Warszawa — Londyn upamiętniono również specjalnym stemplem, któ-

rym zaopatrywano przesyłki pocztowe. Stempel przedstawia sylwetkę samolotu na ciemnym tle między flagami Polski i Anglii, wszystko w kształcie prostokąta, a pod nim trzywierszowy napis: „PIERWSZY LOT WARSZAWA — LONDYN 17—IV—1939 R".

Pamiątkowy kasownik ukaże się również na przesyłkach pocztowych przewiezionych podczas podróży inauguracyjnej M/S Batory.

W czasie trwania wystawy Elektromechanicznej w Katowicach urząd pocztowo-telekomunikacyjny czynny na terenie wystawowym używał do stemplowania przesyłek listowych specjalnego datownika propagandowego.

Z kasowników lokalnych należy jeszcze wspomnieć o używanym stemplu przez urząd pocztowy Nowe n/Wisłą z okazji odbywających się tam targów meblowych.

NOWOŚCI

EUROPA

ALBANIA. Obiegowe znaczki wydane po roku 1930 na skutek zaofiarowania korony albańskiej Wiktorowi Emanuelowi III. otrzymały nadruk „Mbledhja Kushtetuese 12. IV. 1939— XVII".

Znaczki opłaty (tymczasowe):

1 q — łupkowy
2 „ — pomarańczowoczerwony
5 „ — zielony
10 „ — karminowy
15 „ — sepia
25 „ — niebieski
50 q — niebieskozielony
1 fr — fioletowy
2 „ — indygoniebieski
3 „ — szarozielony
5 „ — brunatnopomarańczowy

Tym samym nadrukiem zaopatrzono znaczki lotnicze.

Znaczki opłaty (lotnicze):

5 q — zielony
15 „ — różowoczerwony
20 q / 50 q — brunatnooliwkowy

ANGLIA. W dniu 1 maja ukazały się trzy wartości z podobizną Jerzego VI.

Znaczki opłaty.

9 d — oliwkowozielony
10 „ — niebieski
1 sh — brunatny

BUŁGARIA. Z okazji 60-lecia istnienia poczty wydano specjalne znaczki

Znaczki opłaty (pamiątkowe):

1 L — żółtozielony
2 L — karminowy

Również 50-lecie istnienia kolei upamiętniono znaczkami pamiątkowymi.

Znaczki opłaty (pamiątkowe):

1 L — żółtozielony
2 „ — czerwonobrunatny
4 L — pomarańczowozielony
7 „ — niebieski

DANIA. Znaczek za 10 ö. z nowej serii opłatnej zaopatrzono u góry czarnym nadrukiem „POSTFAERGE".

Znaczek opłaty:

10 ö — fioletowolila

FRANCJA: Znaczek 15 c z Merkurym ukazał się w odmiennym kolorze, a o wzorze Ceres wydano cztery nowe wartości.

Znaczki opłaty:

15 c — brunatny
2 fr — karminowolila
2.25 „ — ultramaryna
2.50 „ — ciemnozielony
3 „ — purpurowolila

W bieżącym roku upływa 50 lat od wzniesienia wieży Eiffel, co upamiętnione na znaczku, pocztowym. Dopłata służy na pokrycie kosztów związanych z uroczystością jubileuszową.

Znaczek opłaty (pamiątkowy):

8) + 50 c — różowolila

W związku z wystawą wodną w Liége ukazał się znaczek okolicznościowy.

Znaczek opłaty (okolicznościowy):

2.25 fr — niebieski

Oprócz tego wydano znaczek dobroczynny z dopłatą na pomoc dzieciom,

Znaczek opłaty (dobroczynny):

90 + 35 c — czerwony

Z podobizną Gregoire de Tours ukazał się znaczek za 90 c.

Znaczek opłaty:

90 c — ceglastoczerwony

Nowa seria znaczków dobroczynnych z dopłatą na pomoc dla bezrobotnej inteligencji składa się z 4 wartości.

Znaczki opłaty (dobroczynne):

40 + 10 c — ceglastoczerwony
70 + 10 „ — fioletowobrunatny
90 + 10 c — lila
2.25 fr + 25 c — niebieski

Z dopłatą na rzecz zwiększenia przyrostu ludności wydano znaczki przedstawiające matkę z czworgiem dzieci.

Znaczki opłaty (dobroczynne):

70 + 80 c — fioletowy, ciemnoniebieski i zielony
90 + 60 c — brunatny i lila

Poza tym ukazały się trzy znaczki pamiątkowe, które widzimy na reprodukcji.

Znaczki opłaty (pamiątkowe):

70 c — brunatnoczerwony (katedra w Strasburgu)
90 „ — sepia (Verdun)
90 „ — zielononiebieski (150-lecie rewolucji)

GDAŃSK. W dniu 29. kwietnia wydano serię znaczków z podobiznami słynnych lekarzy.

Znaczki opłaty:

10 fen — brunatnoczerwony   15 fen — łupkowy   25 fen — ciemnooliwkowy

GRECJA. W 75-tą rocznicę przyłączenia do Grecji Wysp Jońskich ukazały się znaczki pamiątkowe.

Znaczki opłaty (pamiątkowe):

1 dr — niebieski
4 „ — zielony
20 „ — karminowoczerwony
20 dr — niebieski
20 „ — pomarańczowożółty

HISZPANIA. Najnowsze znaczki przedstawiają gen. Franco obok herbu państwa.

40 c — szarozielony   70 c — niebieski

HOLANDIA. Z dopłatą na cele kulturalne i socjalne wydano serię znaczków dobroczynnych.

Znaczki opłaty (dobroczynne):

$1^1/_2 + 1^1/_2$ c — oliwkowobrunatny
$2^1/_2 + 2^1/_2$ „ — szarozielony
3 + 3 „ — czerwony
5 + 5 c — ciemnozielony
$12^1/_2 + 3^1/_2$ „ — niebieski

W 1200-letnią rocznicę śmierci św. Willibrorda (apostoła Fryzów) ukazały się znaczki pamiątkowe.

Znaczki opłaty (pamiątkowe):

5 c — zielony $12^1/_2$ c — granatowoniebieski

ISLANDIA. Znaczek za 35 aur z roku 1935 z podobizną poety Jochumssona przedrukowano nową wartością.

Znaczek opłaty (tymczasowy):

5/35 aur — niebieski

W dniu 30 kwietnia ukazały się znaczki okolicznościowe z okazji światowej wystawy w New Yorku.

Znaczki opłaty (okolicznościowe):

20 aur — czerwony   35 aur — niebieski   45 aur — zielony

Poza tym uzupełniono ostatnią serię znaczków obiegowych nowymi wartościami.

Znaczki opłaty:

1 eyr — zielonkawoniebieski
3 aur — brunatnofioletowy
5 „ — ciemnobrunatny
7 aur — ciemnozielony
10 „ — karminowy i ultramaryna
40 „ — ciemnobrunatny

JUGOSŁAWIA. Najnowsza seria znaczków dobroczynnych posiada dopłaty na fundusz pomocy dla dzieci.

Znaczki opłaty (dobroczynne).

1 + 1 d — zielony
1.50 + 1.50 d — brun. i czerwonobrun.
2 + 2 d — brunatny i czerwonobrun.
4 + 5 d — niebieski

LIECHTENSTEIN. W dniu 14 maja ukazały się nowe znaczki będące wyrazem hołdu dla księcia.

Znaczki dopłaty.

20 rp — różowolila
30 rp — ciemnoniebieski
50 rp — ciemnozielony

Nowowydany znaczek 5 fr przedstawia podobiznę księcia Franciszka Jó efa II.

Znaczek opłaty.

5 fr — kasztanowobrunatny.

LITWA. Z okazji ogólnoeuropejskich zawodów koszykówki, które odbyły się w Kownie wydano znaczki okolicznościowe.

Znaczki opłaty (okolicznościowe):

15+10 c — czerwonobrunatny
30+15 c — ciemnozielony
60+40 c — czarnoniebieski

LUKSEMBURG: Setną rocznicę niepodległości upamiętniono wydaniem znaczków okolicznościowych.

Znaczki opłaty (pamiątkowe):

35 c — zielony
50 „ — żółtopomarańczowy
70 „ — oliwkowozielony
75 „ — brunatny
1 fr — czerwony
1.25 fr — brunatnofioletowy
1.75 „ — niebieski
3 „ — czerwonobrunatny
5 „ — szaroczarny
10 „ — czerwony

ŁOTWA. Bloczek wydany w dniu 15. maja przedstawia znaczki z roku 1938 i zaopatrzony jest nadrukiem „15. V. 1934—1938“.

Znaczki opłaty (pamiątkowe):

35 s — ciemnoniebieski
40 s — czekoladowobrunatny

Pięciolecie prezydentury M. K. Ulmanisa upamiętniono również wydaniem serii znaczków okolicznościowych.

Znaczki opłaty (okolicznościowe):

3 s — brunatnożółty
5 „ — zielony
10 „ — czarnozielony
20 „ — karminowy
30 s — niebieski
35 „ — ciemnoniebieski
40 „ — brunatnof oletowy
50 „ — czarnozielony

MONACO. Z widokiem stadionu Ludwika II. wydano znaczek za 10 fr.

Znaczek opłaty.
10 fr. — zielony

ROSJA. Światową wystawę w New Yorku upamiętniono na znaczkach.

Znaczki opłaty (okolicznościowe):
30 kop. — ciemnogranatowy i czerwony
50 kop. — brązowy i czerwony

Ukazała się rownież seria znaczków lotniczych, którą reprodukujemy.

Znaczki opłaty (lotnicze):

15 kop. zielony — 30 kop. czerwonawobrunatny — 60 kop. jasnoczerwony

Poza tym została wydana seria znaczków dużego formatu z widokami budowli Moskwy.

Znaczki opłaty:

10 kop. — brunatny
20 „ — oliwkowozielony
30 „ — brunatnofioletowy
40 „ -- niebieski
50 kop. — karminowy
80 „ — oliwkowy
1 rb. — granatowy

RUMUNIA. Setną rocznicę urodzin zmarłego króla Karola I. upamiętniono serią znaczków.

Znaczki opłaty (pamiątkowe):

25 b — czarnobrunatny
50 „ — purpurowobrunatny
1 L — fioletowy
1.50 „ — zielony
2 „ — ciemnozielony
3 „ -- czerwony
4 „ — brunatnolila
5 L — szarocz rny
7 „ — czarnobrunatny
8 „ — niebieski
10 „ — karminowy
12 „ — niebieski
15 „ — ultramaryna
16 „ — ciemnoniebieskozielony

Również z okazji wystawy światowej w New Yorku ukazały się dwa znaczki

Znaczki opłaty (okolicznościowe):

6 L — wiśniowy — 12 L — niebieski

Oprócz tego w 50-tą rocznicę urodzin znakomitego poety rumuńskiego Eminescu wydano znaczki za 5 i 7 lei z jego podobizną.

Znaczki opłaty (pamiątkowe):

5 L — oliwkowobrunatny | 7 L — karminowobrunatny

W 70 rocznicę pobudowania pierwszej kolei wydano także znaczki pamiątkowe:

Znaczki opłaty (pamiątkowe):

1 L — czrwonolila | 7 L — brunatnoczerwony
4 „ — ceglastoczerwony | 12 „ — niebieski
5 „ — szary | 15 „ — zielony

Poza tym ukazała się seria znaczków w 9-tą rocznicę wstąpienia na tron Karola II. z 11 wartości.

Znaczki opłaty:

1 + 1 L — szarolilia
2 + 2 „ — żółtozielony
3 + 2 „ — brunatnofioletowy
4 + 2 „ — pomarańczowy
6 + 2 „ — karminowy
50 + 50 „ — brunatny
8 L — łupkowy
10 „ — niebieski
12 „ — ciemnoniebieski
16 „ — ciemnozielony
25 + 25 „ — czarnobrunatny

SAN MARINO. Znaczki dopłatne z roku 1925 uzupełniono nowymi wartościami.

Znaczki dopłaty:

15 c — niebieski, wartość w kolorze brunatnym
20 „ — „ „ „ „
25 „ — „ „ „ „
40 „ — „ „ „ „
2 L — „ „ „ „

Poza tym znaczek za 25 L przedrukowano nową wartością.

Znaczek dopłaty (tymczasowy):

1/25 L — pomarańczowy

SŁOWACJA. Nowe znaczki gazetowe wpdano jako cięte o jednakowym rysunku.

Znaczki opłaty (gazetowe):

10 h — czerwony | 20 h -- ciemnozielony | 1 ks — oliwkowy

SZWAJCARIA. Znaczki urzędowe zaopatrzono nadrukiem „SOCIETÉ DES NATIONS" lub „S. d. N. Bureau International du Travail".

Znaczki urzędowe (dla Ligi Narodów):

3 fr — brunatnolila | 5 fr — łupkowy | 10 fr zielony

Znaczki urzędowe (dla Międzynarodowego Biura Pracy):

3 fr brunatnolila | 5 fr — łupkowy | 10 fr zielony

Wystawę krajową, którą urządzono w Zurychu upamiętniono wydaniem specjalnych znaczków.

Znaczki opłaty (okolicznościowe):

5 rp — zielony | 20 rp — czerwony
10 „ — szary | 30 „ — niebieski

W dniu święta związkowego ukazał się znaczek za 10 + 10 c.

Znaczek opłaty (pamiątkowy):

10 + 10 c — brązowy i pomarańczowoczerwony

TURCJA. W maju wydano serię znaczków obrazkowych składającą się z 19 wartości.

Znaczki opłaty:

10 p — fioletowy
20 „ — oliwkowoczarny
30 „ — pomarańczowy
2 k — łupkowoniebieski
2½ „ — zielony
3 „ — szary
5 „ — czerwonobrunatny
6 „ — fioletowoniebieski
7½ „ — czerwony
8 „ — niebieski
10 L — ciemnoniebieski
12 „ — fioletowy
12½ „ — niebieski
15 „ — zielony
17½ „ — czerwonobrunatny
25 „ — sepia
30 „ — czarnoniebieski
50 „ — ultramaryna
100 „ — sepia

WATYKAN. Z okazji koronacji papieża Piusa XI. ukazały się znaczki okolicznościowe.

Znaczki opłaty (okolicznoś iowe):

25 c — zielony | 80 c — fioletowy
25 „ — czerwony | 1.25 L — niebieski

ZAMORZE.

ALGERIA. Znaczek za 90 c z lambezyjskim łukiem tryumfalnym posiada obecnie cyfry oznaczające wartość w kolorze czerwonym.

Znaczek opłaty:

90 c — czerwony

Poza tym wydano znaczek przedstawiający francuskich pionierów kultury w Afryce.

Znaczek opłaty:

90 + 60 c — karminoworóżowy

BARWANI. Z głową maharadży ukazał się znaczek za 1 a.

Znaczek opłaty:

1 a — brunatny

CHAMBA. Indyjski znaczek za 6 a zaopatrzono nadrukiem CHAMBA.

Znaczek opłaty:

6 a — oliwkowożółty

CHILE. Nowowydany znaczek uzupełnia obiegową serię znaczków obrazkowych.

Znaczek opłaty:

2 p — karminowy

IRAN (PERSJA). Z okazji ślubu następcy tronu z księżniczką egipską wydano znaczki pamiątkowe.

Znaczki opłaty (pamiątkowe):

5 d — brunatny
10 d — fioletowy
30 d — żółtozielony
90 d — czerwony
1,50 r — niebieski

Oprócz tego ukazały się znaczki z podobizną cesarza.

Znaczki opłaty:

90 d — karminowy
2 r — turkusowoniebieski
5 r — szarozielony
10 r — brunatny i niebieski

JAPONIA. Nowe znaczki obrazkowe z parkami narodowymi wydano prawdopodobnie w celach propagandowych

Znaczki opłaty:

2 s — brunatny
4 s — zielony
10 s — czerwony
20 s — niebieski

KOLONIE FRANCUSKIE. Dla 24 kolonii francuskich ukazały się znaczki o jednakowym rysunku z okazji światowej wystawy w New Jorku.

Znaczki opłaty (okolicznościowe):

1,25 fr — czerwony
2,25 fr — niebieski

MAROKKO HISZPAŃSKIE. Z podobizną gen. Franco wydano znaczek za 10 c w dwóch odmianach koloru

Znaczki opłaty:

10 c — niebieski
10 c — czerwonobrunatny

MEKSYK. Światową wystawę w New Yorku upamiętniono wydaniem znaczka okolicznościowego.

10 c — niebieskozielony

NOWA ZELANDIA. Znaczki opłaty wydano w latach 1936—8 zaopatrzono nadrukiem „Official".

Znaczki urzędowe:

1 sh — czerwony
1 sh — ciemnozielony

PERAK. Nowy znaczek przedstawia głowę sułtana.

Znaczek opłaty:

1 c — czarny

PRZYLĄDEK JUBY. Znaczki Marokka hiszpańskiego zaopatrzono nadrukiem CABO JUBY.

Znaczki opłaty (tymczasowe):

5 c — czerwony
10 c — zielony
15 c — brunatnolila
20 c — niebieski

SALWADOR. Tegoroczną wystawę w San Francisko upamiętniono wydaniem znaczków pocztowych.

Znaczki opłaty (okolicznościowe):

15 c — pomarańczowy i czarny
30 c — sepia i czarny
40 c — niebieski i czarny

Oprócz tego ukazały się znaczki obrazkowe.

Znaczki opłaty:

10 c — pomarańczowy
20 c — brunatny
50 c — purpurowołupkowy
1 col. — czarny

SAN DOMINGO. Tu również wydano znaczki z okazji światowej wystawy w New Yorku.

Znaczki opłaty (okolicznościowe):

1 c — zielony
3 c — purpurowy

STANY ZJEDNOCZONE. W 150-tą rocznicę wyboru pierwszego prezydenta Washingtona ukazał się znaczek pamiątkowy.

Znaczek opłaty (pamiątkowy):

3 c — różowolila

Również 100-ną rocznicę gry „Baseball" upamiętniono na znaczku.

Znaczek opłaty (pamiątkowy):

3 c — purpurowy

Z okazji lotu transatlantyckiego „Yankee Clipper" został wydany okolicznościowy znaczek lotniczy z napisem „Transatlantic".

Znaczek lotniczy (okolicznościowy):

30 c — niebieski

Jerzy Krzyżanowski

Promienie ultrafioletowe w filatelistyce

Światło dzienne składa się, jak wiadomo z fizyki, ze wszystkich barw tęczy. Ostatnią z nich jest fioletowa. Ale poza fioletową istnieją promienie o bardzo krótkiej fali, normalnie niewidzialne, t. zw. promienie ultrafioletowe. Promienie te mają specjalną właściwość wywołującą świecenie (luminescencję, fosforescencję lub fluorescencję) niektórych ciał. Inne właściwości promieni ultrafioletowych, znanych popularnie pod nazwą światła lampy kwarcowej, jak tworzenie się witamin w środkach odżywczych i t. p. tworzą odrębne zagadnienia.

Wywoływanie jarzenia się niektórych ciał spowodowało doniosłe skutki w wielu kierunkach technologii. Ogólnie działanie to scharakteryzować można jako analizę nezwykle dokładną, szybką i bezwzględnie pewną. Lampa kwarcowa stała się w ten sposób przenikliwym wziernikiem odkrywającym dobrze nawet zamaskowane tajemnice.

Ta właściwość promieni ultrafioletowych oddaje cenne przysługi nauce i znajduje swe zastosowanie praktyczne w handlu i przemyśle, jak również i we filatelistyce. Stare, klasyczne manuskrypty, które w średniowieczu starto dla uzyskania materiału do pisania przedstawiały poważne trudności przy odczytaniu pierwotnego tekstu. Dopiero przy użyciu lampy kwarcowej powodującej luminescencję trudności te usunięto. W świetle ultrafioletowym można już pierwotny tekst łatwo odczytać. Podobne usługi oddaje lampa kwarcowa w kryminologii, przy badaniu falsyfikatów banknotów, oryginałów obrazów, dywanów perskich i t. p. Lampą kwarcową prześwietla się równeż figurki woskowe (rzekome antyki) i bada środki spożywcze jak: mięso, jaja, mleko, wino, tłuszcze, mąkę, cukier, kakao — tudzież sprawdza surowce włókiennicze, szlachetne kamienie i perły.

Źródłem światła lampy kwarcowej analitycznej (nazwanej tak dla odróżnienia od lampy kwarcowej medyczn.) jest rurka kwarcowa, szczelnie zalutowana, w środku której żarzą się pary rtęci. Przez rurkę na zewnątrz przedostają się tylko promienie ultrafioletowe (resztę widma absorbuje kwarc). Te właśnie promienie wywołują szereg zjawisk w oświetlonych nimi ciałach. Z wielu zalet lampy kwarcowej jako instrumentu służącego do przeprowadzania analiz trzy zasługują na szczególne podkreślenie:

1) szybkość badania,
2) dokładność badania (czułość reakcji),
3) nieuszkodzenie materiału badanego.

Dla wyjaśnienia tych zalet posłużą trzy przykłady, zaczerpnięte z praktyki laboratoryjnej.

W bankach zagranicznych pojawiły się duże ilości obligacji, co do których zachodziło podejrzenie, że wywabiono stempel unieważnienia (wykupu). Badania optyczne i chemiczne nie dały pozytywnych wyników. Naświetlenie lampą kwarcową wykazało natychmiast kontury wywabionego stempla. W rezultacie przedkładano do badania po kilka tysięcy obligacyj dziennie. Dzięki niezwykłej szybkości badania można było tę ogromną pracę wykonać w kilku dniach.

W innym wypadku chodziło o zbadanie pewnej ilości kleju kostnego, którego nabywca twierdził, że towar jest sfałszowany nieznaczną domieszką wazeliny. Badanie lampą kwarcową dało wynik ujemny — nie wykazało wazeliny. Dla potwierdzenia tego badania zbadano inną próbkę kleju kostnego, zafałszowanego tak nieznaczną domieszką wazeliny, że jej nie wykazała zwykła analiza chemiczna. Pod światłem lampy kwarcowej wystąpiła natychmiast niebieska fluorescencja, znak nieomylny wazeliny, a więc dowód, że poprzedni wynik był istotnie ujemny i prawdziwy.

Pewien urząd skarbowy zażądał ekspertyzy znaczków stemplowych na aktach. Zachodziło bowiem podejrzenie, że znaczki naklejono powtórnie. Przy badaniu nie wolno jednak było znaczków tych odklejać, a tymbarziej ich niszczyć. Zastosowanie analizy chemicznej zwykłej było zatem w tych warunkach wykluczone, a badania mikroskopowe i fotograficzne nie dały żadnego wyjaśnienia. Obserwacja w świetle kwarcowym nie dawała również niezbitych dowodów. W końcu fotografia w świetle lampy kwarcowej dostarczyła niezaprzeczonego dowodu, ponieważ niektóre znaczki wykazały podwójne skasowanie — znamię ich fałszerstwa.

W analizie przy użyciu lampy kwarcowej otrzymała wiedza współczesna potężny środek odróżnienia prawdy od fałszu. Ma on nie tylko ogromne znaczenie dla badań naukowych (chemia, geologia, medycyna, technologia), lecz olbrzymie zastosowanie w życiu praktycznym. Miliony zagadek można rozwiązać przy po-

W gmachu, gdzie odbywała się wystawa, zainstalowana była specjalna agencja pocztowa, która dokonywała wszelkich czynności pocztowych, używając okolicznościowego kasownika pamiątkowego. Na specjalne podkreślenie zasługuje fakt, że agencja pocztowa posiadała bogaty wybór znaczków również i starych wydań, co oczywiście było wynikiem starań komitetu wystawowego.

Imponujące są osiągnięcia finansowe wystawy, biorąc pod uwagę ściśle regionalny jej charakter, ponieważ przy wpływach, wynoszących ca 2200,— zł, wydatki ograniczyły się do kwoty 1800,— zł, dając komitetowi około 400,— zł czystego zysku. Jest to naprawdę rezultat wyjątkowo sprężystej organizacji i godnej podziwu pracy, której nie szczędzili członkowie ani podczas organizowania wystawy ani po jej zakończeniu. Wszyscy bowiem po zamknięciu imprezy zabrali się natychmiast do rozmontowania eksponatów, co może być przykładem godnym naśladowania.

Należy również wspomnieć, że ukazał się katalog wystawowy o okazałej szacie zewnętrznej, drukowany w całości na papierze kredowanym.

W ogóle Gdyńskie Towarzystwo Filatelistyczne, urządzając tego rodzaju pokaz, przysłużyło się ogromnie polskiemu ruchowi filatelistycznemu i zasłużyło na uznanie w pełnym znaczeniu tego słowa.

Ze swej strony składamy Towarzystwu gratulacje na ręce prezesa p. Trojanowskiego i życzymy dalszej owocnej pracy na niwie filatelistyki polskiej.

Z obrad kupców branży filatelistycznej

W dniu 3 maja br. odbył się w Warszawie Walny Zjazd polskiego kupiectwa filatelistycznego zorganizowanego w Zrzeszeniu Przemysłowym Kupców Branży Filatelistycznej w Polsce. Podczas obrad trwających kilka godzin, poruszono wiele aktualnych zagadnień i wysunięto szereg postulatów interesujących żywo nasze kupiectwo filatelistyczne.

Na skutek upłynięcia kadencji dotychczasowego zarządu przystąpiono również do wyboru nowych władz Zrzeszenia, które ukonstytuowały się w składzie następującym:

zarząd:

prezes — Zygmunt Englert — Warszawa.

wiceprezes — Jan Witkowski — Poznań,

sekretarz — Tadeusz Jaszczewski — Warszawa,

skarbnik — Piotr Łabecki — Warszawa,

bibliotekarka — Kazimiera Pachońska — Warszawa,

referent wystawowy — Jerzy Krzyżanowski — Łódź,

członek zarządu — Jan Jabłoński — Warszawa,

komisja rewizyjna:

Bruno Banaszak — Poznań,
Marian Majchrzak — Poznań,
Waldemar Gluck — Łódź.

sąd polubowny:

Tadeusz Gryżewski — Warszawa,
Rudolf Kliszewski — Bydgoszcz,
Oskar Södestrom — Łódź.

Szczegóły obrad, które właściwie interesują wyłącznie członków stowarzyszenia, zostały podane do wiadomości kupcom w specjalnym biuletynie. Na szczególniejszą uwagę ogółu filatelistów zasługuje jedynie uchwała dotycząca udzielenia pożyczki komitetowi Ogólnopolskiej Wystawy Filatelistycznej w Łodz. Uchwała ta bowiem upoważnia zarząd Zrzeszenia do udzielenia pożyczki w wysokości 10.000,— zł komitetowi wystawy w roku 1940 pod warunkiem otrzymania przez komitet zapewnenia ze strony Ministerstwa P. i T., że wydane będą specjalne znaczki okolicznościowe. Zaznaczyć przy tym należy, że Zrzeszenie posiada na cele związane z organizacją imprez wystawowych specjalny fundusz w wysokości kilkunastu tysięcy złotych, nazwany przez Walny Zjazd „Funduszem Arkadiusza Pachońskiego" dla uczczenia pamięci zmarłego prezesa.

mocy tego potężnego instrumentu prawdy w sposób przekonywujący i niezbity.

Filatelistyka dopiero od kilku lat zastosowała lampę kwarcową przy badaniu prawdziwości znaczków, stempli, papieru, barw, gumowania, druku itp. W świetle lampy kwarcowej każdy sfałszowany znaczek wykaże:

a) niewłaściwą barwę, wynikającą z użycia innej farby (dotyczy to szczególnie znaczków starych t. zw. klasycznych, kiedy farby były o innej strukturze chemicznej);

b) niewłaściwy papier, o innej konstrukcji włókien;

c) sfałszowany kasownik pocztowy, przez użycie nieodpowiedniej farby;

d) ślady po wywabionym kasowniku;

e) nieodpowiednie gumowanie;

f) nadruk fałszywy, przez użycie innej farby;

d) rekonstrukcję znaczka, przez podklejenie, zreperowanie lub domalowanie uszkodzonej części, co jest bardzo ważne wobec dużej podaży znaczków reperowanych;

e) autentyczność listu, który rzekomo przeszedł przez pocztę, tj, czy badany znaczek faktycznie był naklejony na list przed oddaniem na pocztę itp.

W filatelistyce lampę kwarcową najpierw zastosowano zagranicą, a obecnie wiele już firm posiada własne lampy kwarcowe przy pomocy których przeprowadza badanie znaczków. U nas instrumentem tym posługują się przede wszystkim eksperci, przez co badania ich dają zawsze pożądane wyniki i gwarancję nieomylności.

Wrażenia z I. Wystawy Zbiorów Gdyńskiego Tow. Filatelistów

Gdyńskie Towarzystwo Filatelistów urządziło w dniach 28 i 29 maja b. r. regionalną wystawę filatelistyczną pod nazwą „I. Wystawa Zbiorów Gdyńskiego Towarzystwa Filatelistów.

Dzięki rzadko spotykanej pomysłowości i wyjątkowym zdolnościom organizacyjnym komitetu wystawowego impreza ta wyszła swymi rozmiarami daleko poza ramy pokazu regionalnego. Ogółem 17 wystawców zademonstrowało ponad 20 eksponatów wśród których znalazły się obiekty wyróżnione już wysokimi odznaczeniami na wystawach krajowych i zagranicznych.

Na szczególną uwagę zasługują znane zbiory p. J. Sawickiego, odznaczone w roku ubiegłym srebrnym medalem na Wszechpolskiej Wystawie Filatelistycznej w Warszawie i Międzynarodowej Wystawie Filatelistycznej w Pradze. Sąd konkursowy omawianej wystawy przyznał również p. Sawickiemu jedyną plakietę złotą za nader ciekawy zbiór Poczty Polskiej w Gdańsku. Dla zorientowania naszych czytelników podajemy spis nagrodzonych pp. wystawców, który przedstawia się jak następuje:

1) Sawicki Jan — plakieta złota, za eksponat „Poczta Polska w Gdańsku" i nagroda honorowa, za eksponat „Wystawy filatelistyczne w Polsce".
2) Loch Henryk — plakieta srebrna, za eksponat „Stany Zjednoczone A. P." i nagroda honorowa, za eksponat „Polska".
3) Trojanowski Aleksander — plakieta srebrna, za eksponat „Dokumenty pocztowe, listy i znaczki jako przyczynki historyczne" (zbiór w opracowaniu) i nagroda honorowa za eksponat „Ogólnopolska V. Wystawa Filatelistyczna Warszawa 1938".
4) Walerand Edmund — plakieta srebrna, za eksponat „W. M. Gdańsk".
5) Moritz Mikołaj — plakieta bronzowa, za eksponat „Szwajcaria".
6) Inż. Klarner Czesław — plakieta bronzowa, za eksponat „Rzesza Niemiecka" i nagroda honorowa.
7) Dworzański Teofil — plakieta bronzowa, za eksponat „Niemcy od roku 1923".
8) Prof. Trzciniecki Jan — plakieta bronzowa, za eksponat „Węgry" i nagroda honorowa.
9) Sulewski Jan — plakieta bronzowa, za eksponat „Auksinowa Litwa".
10) Czecholiński Feliks — plakieta bronzowa za eksponat „W. M. Gdańsk" i nagroda honorowa, za eksponat „Port Gdańsk".
11) Borysławski Mikołaj — nagroda honorowa, za eksponat „Bośnia".
12) Staśkiewicz Leon — nagroda honorowa, za eksponat „Znaczki dobroczynne Holandii".
13) Mgr Czyżewski Ludwik — nagroda honorowa za eksponat „Znaczki żałobne świata".
14) Rtm. Kopaczyński Tadeusz — nagroda honorowa, za eksponat „Znaczki lotnicze Rosji Sowieckiej".
15) Wysocki Alfons — nagroda honorowa. za eksponat „Port Gdańsk".

Antoni Szczawiński — Toruń.

O monetach polskich

(ciąg dalszy)

Rozdział III.

Źródła: K. Stronczyński „Dawne monety Polskie", część III.
M. Gumowski „Monety Polskie"

Pierwsze dni XIV wieku są przełomowymi w numizmatyce polskiej. Z objęciem rządów w Polsce przez czeskiego króla Wacława następuje reforma pieniądza polskiego.

Przede wszystkim zaprzestaje się bicia cienkich brakteatów i przechodzi się do bicia grubszej dwustronnej monety, która otrzymuje nazwę grosza.

Dzieje się to pod wpływem grosza czeskiego, który wówczas jako moneta międzynarodowa, na owe stosunki bardzo prędko zdobywa dominujące stanowisko w szeregu państw.

Następnie wprowadza się większą ilość gatunków monety. W poprzednich wiekach, jak pisałem poprzednio, bito tylko denary i obole. Teraz równolegle z groszem zostają wprowadzone półgrosze, ternary, kwartniki i denary, a nadto wprowadza się monetę złotą.

W związku z nastaniem systemu groszowego zmienia się i rachunek pieniędzy. Grosze liczono na kopy albo grzywny.

W Czechach kopa i grzywna oznaczały jedną i tą samą wartość, w Polsce zaś, wobec mniejszej wagi grzywny krakowskiej, w porównaniu z grzywną praską, grzywna monety równa była 48 groszom, zaś na Kujawach i Mazowszu, gdzie liczono na grzywny pruskie, 36, a następnie nawet 30 groszy.

Za czasów króla Łokietka waga grzywny wynosiła 196,68 g. Grzywnę dzielono na 4 wiardunki, 24 szkojce, 48 groszy i 96 kwartników. Niżej podaję kilka słów dla zorjentowania w znaczeniu tych nazw.

Wiardunek jest to spolszczony niemiecki „Vierding", po łacinie „ferto", co oznacza czwartą część grzywny. Jako moneta srebrna występuje dopiero w końcu XVI wieku na Inflantach za czasów hetmana Chodkiewicza.

Szkojce pochodzi od wyrazu „Skot" co oznacza bydło. Pierwotnie szkojec oznaczał ilość srebra, odpowiadającą wartości wołu. Przy podziale grzywny polskiej szkojec równał się 1/24 grzywny, czyli, że jeden wiardunek równał się 6 szkojcom, ciężarem zaś wagi 10 denarom. Z chwilą wprowadzenia waluty groszowej czeskiej, liczono dwa grosze za szkojec.

Należy nadmienić, że szkojec, jako moneta nigdy nie występował, a był tylko ilością rachunkową przy handlowych obliczeniach w owych czasach.

Grosz pochodzi od łacińskiego wyrazu „grossus" czyli gruby. Oznaczał on właśnie gruby pieniądz czyli podstawową walutę. Jak na wstępie zaznaczyłem grosz do Polski przybył z Czech i przez cały XIV i XV wiek był miarodajną monetą i jednostką monetarną.

Kwartnik. Nazwa pochodzi od łacińskiego wyrazu „quarto" i oznacza ¼. Początkowo kwartnik był wybijany o wartości ¼ szkojca, czyli 1/96 grzywny. Z chwilą wprowadzenia do Polski grosza czeskiego, kwartnik okazał się równoznacznym z półgroszem. Z biegiem czasu wartość jego stopniowo spadała i w 1936 roku grosz równał się już 6 kwartnikom lub 3 denarom krakowskim. Stąd też i pochodzi druga jego nazwa trzeciak.

Od XIV wieku badanie numizmatyki polskiej już jest o wiele łatwiejsze, niż wieków poprzednich. Dochowały się bowiem do dziś dnia oryginalne dokumenty, memoriały i daty, dotyczące rzeczy menniczej. Na podstawie najstarszych ksiąg i aktów miasta Krakowa znana jest obecnie historia mennicy krakowskiej, jako głównej menniy państwowej.

Ponadto wykopaliska dostarczyły nam znaczną ilość materiału numizmatycznego, pochodzącego z XIV wieku.

Ciąg dalszy nastąpi.

Następny numer!

Zgodnie z naszymi warunkami następny numer z powodu — — wakacji ukaże się dopiero w końcu sierpnia — —

ADRES REDAKCJI: POZNAŃ, AL. MARCINKOWSKIEGO № 7.

Redaktor treści: Wincenty Przywitowski — Redaktor ogłoszeń i wydawca: Jan Witkowski.

SPRZEDAŻ POSEZONOWA po cenach zniżonych

Na ceny podane na tej stronie dajemy 5%, przy zakupie ponad **10,— zł 10% rabatu.**
Ważne od 1 — 31. VII. 1939.

Szwajcaria

1937 Automobil poczt. 1 w * —.25
1914/18. 3, 3, 5, 10 fr. . . 4 w ⊙ —.95

Rosja - opłatne

1905 Dobroczynne 4 w * 6.50
1914 „ 4 w * 0.40
1916 Prowizoria 4 w * 0.35
1918 Kiereński 35, 70 kop. 2 w * 0.10
1921 1, 2, 5, 20, 40 Rb. 5 w * 0.95
100, 200, 250, 300, 500 i 1000 Rb. 6 w * 0.35
4-lecie rewolucji 3 w * 0.50
1922 Prowizoria 5000/1 do 10000 40 Rb.
a) nadr. czarny 5 w * 1.95
b) „ czerw. 5 w * 3.—
Na głodnych, przedruk na Kiereńskim różne kolory nadr. 6 w * 0.95
5000 do 22500 rb. 5 w * 3.50
5-lecie Sow. Republ. 5 w * 0.85
dto 5 w ⊙ 1.75
Na głodnych 4 w * 0.50
Wymienne 2 w * 0.25
dto 2 w ⊙ 0.45
1922/23 Przedruki na starorosyjsk. 7 w * 1.75

dto 5 rb/20 K. cięty zamiast ząbkowany. Rzadkość!!!
Mi. mk. 15.— tylko 4.50

Głowa żołnierza 10-100 rb. ząbkow. 4 w * 0.70
dto nieząbk. 4 w * 0.35
1923 Głowy 1 i 2 rb. nieząbkow. 2 w * 2.25
dto 1 i 2 rb. ząbkowane 2 w * 1.90
dto 3, 4, 5, 10 20 rb. ząbk. 5 w * 0.20

dto od 3 do 20 rb. nieząbk. Rzadkie!
Mi. mk. 68.— 5 w * 25.—

Wymienne 1 k/1 rb.— do 10 k/10 rb 5 w * 2.75
1924 Lenin, żałobne cięte 4 w * 3.90
1925 100 - lecie powst. Dekabrystów cięte 3 w * 2.80
1927 Na dzieci 8+2, 18+2 2 w * 1.25
Prow. na dopłatnych i opłatn. 7 k., zn. wodn. 8 w * 6.75
1928/9 Lenin 3, 5, 10 rb. rzadk. 3 w * 19.50

Prow. 8/7, różne wart. Mi. Nr 335/8, mk 99.- 6 w * 39.50

1930 Wyst. wiedzy 1 w * 0.60
1931 Rewol. 1905, cięte 3 w ⊙ 0.75
dto ząbkowane 3 w * 0.75
1931 Posp. 5-80 k 3 w * 3.75
1932/3 Gorkij 15 i 55 k 2 w * 2.25
Mopr. 50 k 1 w * 1.75
1933 15-cie Czerwon. Sztand. 1 w * 1.25

Worowski, Wołodarski, Urycki 3 w ⊙ 0.60
1934 Swerdłow, Nogin 2 w ⊙ 1.80
1935 Tołstoj 3 w ⊙ 1.40
1936 Pionierzy 1, 2, 3, k 3 w ⊙ 0.35
Dobrolubow 10 k 1 w ⊙ 0.30
1937 Puszkin 1 w. papier kred. 6 w ⊙ 2.45
Puszkin 2 w. pap. zwykły 5 w ⊙ 0.80
Puszkin bl. nieząbk. * 2.75
Kongres architek. 8 w ⊙ 1.75
dto w bloczku, nieząbk. * 3.—
Dzierżyński 4 w * 1.60
1938 Wystawa w Paryżu 20 k. 1 w ⊙ 0,30
Lot do bieg. półn. 4 w ⊙ 1.15
I lot Transpolarny 4 w ⊙ 1 10
II lot Transpolarny 3 w ⊙ —.95
Konstytucja 12 w ⊙ 2.25
Papanin 4 w ⊙ 1.10
Na dzieci 7 w ⊙ 1.95
Krajobrazy 12 w ⊙ 2.70

Lotnicze

1929 Przedruk 45 rubli 1 w * 2.—
dto 1 w ⊙ 2.35
1923 1, 3 5, 10 rb. 4 w * 5.75
1924 to samo z przedr. 5, 10, 15, 20 k. 4 w * 2.50
dto 4 w ⊙ 2.—
1930 Zepp 40 i 80 kop. 2 w ⊙ 4.—
1932 Budowa Zepp. 15 k. 1 w ⊙ 0.45
1937 Lotn. 10 k. - 1 rb. 7 w ⊙ 2.95

KUPNO OKAZYJNE

z rąk prywatnych

Dla początkującego zbieracza oferujemy jako

ZBIÓR ZNACZKÓW EUROPY ca 4000 ROZMAITYCH

w 2 dobrze utrzymanych albumach Schwanebergera wydanie 1939

CENA tylko 175,— zł

(same albumy nowe kosztowałyby ca zł 100.—)

Warunki sprzedaży — patrz poprzednie numery „Ilustrow. Wiadomości Filatelist."